

De Rotterdamse lijst

(Ir. Ruud Hammink, uit: Perfinpost nr. 25, mei 1993)

Inleiding

In 1978 verscheen een artikel van de heer Mr. H.J. Pot over een unieke lijst met betrekking tot perfins (1). De lijst waarmede gestart is in 1903, bevatte een groot aantal gebruikers van perfins. De lijst werd door de PTT bijgehouden en bevatte goedgekeurde firmaperforaties van bedrijven uit Rotterdam. Dientengevolge werd de lijst de Rotterdamse lijst genoemd. In dit artikel zal worden ingegaan op de reden van het ontstaan van deze lijst en twee merkwaardige aspecten die bij bestudering van de lijst geconstateerd kunnen worden.

Reden van ontstaan

De lijst start in 1903 en begint met 19 bedrijven die al vóór 1903 een perfin gebruikten. De lijst is ontstaan door een nieuwe instructie van de PTT, 10 mei 1903 (2).

De reden van deze instructie was onduidelijk.

Hieromtrent vermeldt Pot het volgende:

"Voor de wijziging van het systeem in 1903 is nimmer enig argument gegeven. Uit niets blijkt dat bij het gebruik van perforatiemerken misverstanden waren ontstaan of te verwachten waren. Er zijn ook geen richtlijnen gegeven waaraan de perforaties zouden moeten voldoen. Voor zover is na te gaan zijn de verzoeken om goedkeuring altijd ingewilligd. De regeling van 1903 heeft een vrij vergaande ambtelijke bemoeiing gebracht, die waarschijnlijk zonder bezwaar achterwege had kunnen blijven. Welke overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld is niet meer na te gaan, maar zal in hoofdzaak wel zijn ingegeven door de oude tegenzin tegen het perforeren van de zegels en de daarmee samenhangende behoefte het aan banden te leggen".

De verklaring voor het ontstaan van de lijst is m.i. gelegen in de internationale ontwikkelingen. Dienaangaande het volgende.

Perfins zijn ontstaan, ter voorkoming van diefstal, in Engeland in 1868. Later is het systeem door een groot aantal landen overgenomen. Hierbij kon t.a.v. internationaal verkeer onduidelijkheid ontstaan omdat de zegels door de perfin "beschadigd" waren. Om dit, en mogelijk ook andere zaken, te regelen heeft de Wereldpostunie op het congres in Rome in 1906 in artikel VI paragraaf 3 het volgende bepaald: "De postzegels mogen d.m.v. perforatie voorzien worden van een bijzonder merk (initialen of andere tekens) op de voorwaarde, gesteld door de administratie, die de zegels heeft uitgegeven (3)".

Het gebruik van perfins, zonder goedkeuring van de vorm en inhoud van de perforatie, was mogelijk in Nederland op basis van de instructie van 3 maart 1875 (2). In 1892 wordt de instructie aangepast in die zin, dat het gebruik van de perfins expliciet wordt genoemd. In 1895 wordt echter de instructie vervangen door een nieuwe, waarin het volgende staat vermeld: "De postzegels behoren gaaf en ongeschonden te worden vastgehecht aan de adreszijde de stukken". Het gebruik van perfins werd in 1895 dus niet expliciet geregeld.

Zoals al in het voorgaande is gesteld, besloot de Wereldpostunie in 1906 tot het toestaan van perfins. Een dergelijk besluit komt niet zomaar uit de lucht vallen. Dergelijke besluiten worden "voorgesproken", waarbij een doorlooptijd van enkele jaren niet ongebruikelijk zal zijn geweest. Waarschijnlijk is dus dat bij de PTT's in de diverse landen enkele jaren vóór 1906 de stand van zaken geïnteriseerd is met betrekking tot het gebruik/goedkeuring van perfins. In 1903 gold in Nederland het bepaalde uit 1895. Deze tekst regelde niet het gebruik van perfins, sterker nog, de tekst duidt er op (gaaf en ongeschonden) dat perfins niet toegestaan zouden zijn. Gezien de internationale ontwikkelingen en het te verwachten besluit van de Wereldpostunie heeft dit waarschijnlijk bij de Nederlandse PTT geleid tot het besluit en procedures van goedkeuring in 1903. Hierdoor zou verklaard zijn waarom in 1903 de Rotterdamse lijst is aangelegd.

Ontbrekende bedrijven

De Rotterdamse lijst roept een vraag op m.b.t. het ontbreken van een aantal bedrijven.

Vergelijken we de bedrijven in de Rotterdamse lijst en de gegevens uit de Nederlandse catalogus (4) dan kan het volgende geconstateerd worden:

In de Rotterdamse lijst ontbreken een (groot) aantal bedrijven.

Vergelijking van alleen de perforaties beginnende met een A of B uit de catalogus (4) levert op dat de volgende bedrijven ontbreken in de Rotterdamse lijst:

ACC	The Quaker Oats Company
AH 2	A. van Hoboken & Co
AR 3	N.V. "Acetylena"
AV	Algemeen Vrachtkantoor
AVS	Abraham van Stolk & Zoonen NV
B 3	Duitse Wapen- en Rijwielfabrieken H. Burgsmüller & Zonen
BAG	Badische Actien Gesellschaft
BOOM	N.V. Gebrs. van den Boom's Stoombootrederij
BOUVY2	N.V. Koninklijke Nederlandse Glasfabriek J.J.B.J. Bouvy
BS 2	Binnenveld & Schellen
BV 4	N.V. Blaauwhoedenveem - Vriesseveem

Van bovenstaande bedrijven kan het volgende vermeld worden:

- Alle bedrijven zijn positief geïdentificeerd;
- De gebruikperiode, volgens de catalogus, is na 1903.

In totaal ontbreken dus alleen al bij de letter A en B, 11 bedrijven.

Het ontbreken van de bedrijven is des te merkwaardiger omdat in de instructie van mei 1903 (VV 1903 no. 9) het navolgende was bepaald:

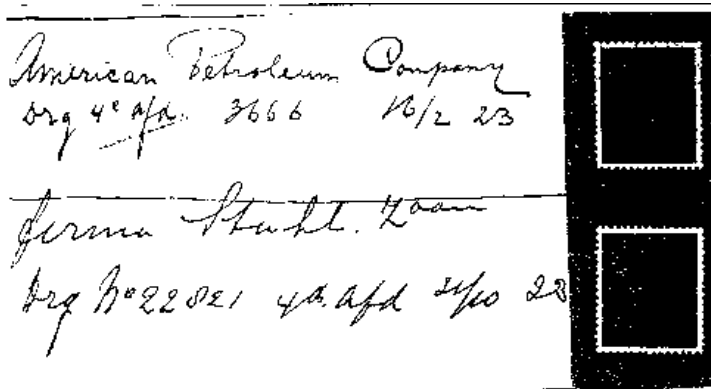
"Zij die gebruik wensen te maken van frankeerzegels, welke door middel van perforatie (doorboring) zijn voorzien van een naamcijfer of ander merkteken, behoren vooraf een ontwerp van het perforatiemerk of het geperforeerde zegel zelf, in tweevoud ter goedkeuring aan den directeur-generaal in te zenden.

De ambtenaren behoren er op toe te zien, dat in hunnen standplaats voor de frankering geen gebruik wordt gemaakt van zegels, welke, voor wat de wijze van perforering betreft, niet vooraf aan de goedkeuring van den directeur-generaal zijn onderworpen".

Kortom, het ontbreken van de ons als verzamelaar wel bekende perforaties uit Rotterdam is een raadsel. Een verklaring zou kunnen zijn dat een groot aantal bedrijven eenvoudigweg geen vergunning heeft gevraagd voor de door hen gebruikte perforatie.

De perforatie van American Petroleum Company

Een andere merkwaardige constatering is het volgende. In de Rotterdamse lijst wordt het bedrijf genoemd "American Petroleum Company" (zie bijgaande afbeelding).

fragment uit de Rotterdamse lijst

Deze perforatie is eigenlijk een volkomen raadsel. De goedkeuring werd verleend op 16-2-1923. Het voorbeeld van de perforatie was aangebracht op een wijnrode POKO-testzegel. Net als bij de volgende gebruiker in de lijst; de POKO gebruiker, Firma Stahl Zoon (perforatie SZ). Op de afbeelding is de perforatie van American Petroleum Company niet leesbaar, maar Pot verwijst in zijn artikel naar de wel bekende perforatie GP (Gebr. Palthe te Almelo). In zijn artikel stelt Pot: "Het gebruik van een GP POKO door de American Petroleum Company was tot dusverre onbekend".

Bovengenoemde is een raadsel om de volgende redenen;

- van American Petroleum Company is geen (Nederlandse) perforatie bekend.
- De perforatie GP is volgens de catalogus gebruikt vanaf 1924 en wel door Gebr. Palthe te Almelo.
- Bij buitenlandse perfins van de American Petroleum Company wordt (altijd) de perforatie APV toegepast.

Een ieder die over enige informatie beschikt die mogelijk kan leiden tot de oplossing van bovengenoemde vraagtekens wordt uiteraard verzocht hiervan melding te maken.

Waalre, maart 1993.

Ir. Ruud Hammink

(1) Mr. H.J. Pot; *Een PTT lijst van Nederlandse perfins; De Postzak nr. 118, dec. 1978.*

(2) Mr. H.J. Pot; *Firmaperforaties; Filatelie Informatief 3020, 1987.*

(3) J.F. Naayer; *De weerslag van de besluiten van de Wereldpostunie op het filatelistisch gebeuren; Postzegelverzamelingvereniging VN-VE.*

(4) Jan. L. Verhoeven; *Catalogus van de perfins van Nederland en OG, 1991.*